

به نام خدا

انجام مصاحبه با برخی از اساتید ژئومورفولوژی در اولین همایش انجمن ایرانی ژئومورفولوژی

تهیه گزارش توسط معصومه بنی صفار

دانشجوی کارشناسی ارشد ژئومورفولوژی دانشگاه تهران

روز چهارشنبه مورخ ۹ اسفند سال ۹۱ اولین همایش ملی ژئومورفولوژی تحت عنوان " ژئومورفولوژی و زیستگاه انسان" با حضور جمعی از اساتید محترم، دانشجویان و علاقه مندان رشته ژئومورفولوژی در خانه اندیشمندان علوم انسانی برگزار شد که در حاشیه برگزاری این همایش یک سوال از برخی از اساتید محترم حاضر در همایش پرسیده و از آنها خواسته شد تا به آن پاسخ دهند. **سوال مطرح شده این بود که به نظر شما در حال حاضر تمرکز ژئومورفولوژی بهتر است روی چه مباحثی باشد؟**

در اینجا پاسخ داده شده توسط هر یک از اساتید در جلو اسم آن بزرگوار آورده شده است.

-**دکتر داریوش مهرشاهی از دانشگاه یزد:** در مورد سواتون که الان چه چیزی بیشتر لازم است به نظر من مهمترین حفظ محیط زیست است. حالا چه می خواهید بنیادی کار کنید یا کاربردی. یعنی جلوگیری از روندی که الان دارد پیش میرود در نابودی محیط زیست در ایران و دنیا. این رو آگه دقت کنند بهش و بتوانند برنامه ریزیش کنند یعنی سیاستگزارهای ما بفهمند که محیط زیست ما دارد نابود میشود این مهمترین کاره. برای حفظ این موضوع باید خب مبانی قوی باشه، پایه قوی باشه که بشناسیم محیط زیست چه عملکردهایی داره بعد تو ژئومورفولوژی ببینیم خب حالا برای حفظ این چه کارهای کاربردی رو باید انجام داد.

-**دکتر زمریدیان از دانشگاه فردوسی مشهد:** به نظر من چون هنوز ژئومورفولوژی علم تازه و جوانی هست به خصوص در ایران، بهتره که هم روی مبانی و هم روی کاربردش کار بشه. مبانی از این جهت که خیلی ها بدونند ژئومورفولوژی چی هست در سطح ایران و حالا از جهت کاربردی این علم چه فوایدی داره، چه کارایی داره. روی این هر دو تکیه بشه بهتره.

-**دکتر عادل سپهر از دانشگاه فردوسی مشهد:** من دو پیشنهاد در ارائه ای که خواهم داد گفته ام، یک پیشنهادم اینه که یک رشته ای یا درواقع درسی تالیف شه تحت عنوان میکروژئومورفولوژی. و یک فصل نامه ای توسط دکتر یمانی و همکارانش چاپ شه تحت عنوان ژئومورفولوژی غیر خطی که افرادی که می خواهند بحث های مدل و بحث های کاربردی رو داشته باشند در آن بتوانند نظراتشان را ارائه کنند و میکروژئومورفولوژی هم حالا همه می روند رو مگازژئومورفولوژی ما یکم کوچیکش کردیم. نظر من اینه.

فاضل ایرانمنش از وزارت جهاد کشاورزی: به نظر من ژئومورفولوژی باید بیشتر روی پروژه ها و طرح های کاربردی متمرکز شود. یکی از مشکلات و محدودیت هایی که ما در کشور داریم بحث آمار است و متأسفانه در مبحث ژئومورفولوژی و زمینه کاری خودمون آمار و اطلاعات نداریم و به نظر من باید به مقدار تو قسمت آمار و جمع آوری اطلاعات کار کنیم. البته اطلاعات کمی منظور من هست برای مناطق ژئومورفولوژی خاص. همچنین تمرکز ژئومورفولوژیست ها به نظر من باید روی بحث اصلی کشور، بحث فرسایش و رسوبات معطوف

باشه چون که ما اعتقاد داریم فرسایش و رسوب در بستر ژئومورفولوژی هدایت می شوند به مخازن سدها و دریاچه ها در نتیجه به مقدار شناخت باید رو این قسمت بیشتر بشه. علاوه بر این موضوع شناخت، ما باید طرح های راهبردی در سطح دانشگاه ها برای هم موضوع شناخت و هم موضوع راهکارهای علمی ایشاله داشته باشیم.

-دکتر محمود علایی طالقانی از دانشگاه رازی کرمانشاه: مفاهیم نظری باید باشه و یکدست بشه یعنی تعریفی که من از یک لندفرم دارم با اونیه که تو مشهده و اونیه که تو یزد و تهرانه همه یکدست باشه. هممون یک معنی رو استنباط داشته باشیم. دوم باید به سمت کاربردی باشه، کاربردی هم نه این جور فقط تو حرف؛ مدلی رو ارائه بدیم، یک کاری رو انجام بدیم که دیگران ببینند. سازمانها، نهادها و اونهایی که نیاز دارند ببینند کار ما رو تا بفهمند چه کاره ایم و الا اگر فقط بخواهیم حرف بزنیم نه.

-دکتر منیژه قهرودی از دانشگاه شهید بهشتی: به نظر من تمرکز روی اندیشه های نظری باشه چون بعد از انقلاب به مقدار تعریف جغرافیا عوض شد و تعریف خیلی از علوم مثل ژئومورفولوژی هم تغییر کرد. بنابراین بهتره اول چارچوب نظریش رو مشخص کنیم بعد بریم سراغ کارهای دیگر البته داره کارهایی هم تو این زمینه می شه. حالا اولویت دوم بریم روی زمینه های کاربردی که تو این زمینه تکنیک ها خیلی می توانند کمک کنند، تکنیکهای هم آزمایشگاهی و هم غیر آزمایشگاهی. اینها خیلی می توانند کمک کنند به پیشرفت ژئومورفولوژی.

-دکتر وحید طائفی: من فکر می کنم اگر ژئومورفولوژی رو به دو بخش فرآیندها و کاربردهاش تقسیم کنیم که من اسمش رو میدارم سخت افزاری و نرم افزاری، تمرکز باید رو بخش نرم افزاری و برنامه ریزی باشه. برای اینکه بیاد رو این بخش تمرکز کنه باید به مقدار ژئومورفولوژی رو کمی کنیم و ژئومورفولوژی باید آشتی کنه با سایر رشته ها. بزرگترین کاری که اساتید و دانشجویان می توانند بکنند همین است یعنی باید روی کاربرد ژئومورفولوژی در برنامه ریزی ها تمرکز بیشتری شود. در واقع این صحبت صحبتی کلی است؛ حالا اگه بخواهیم ریزتر بشیم ببینیم دقیقاً منظور چیه؟ توسعه در مفهوم عامش که بهش پرداخته میشه یک سری عوامل ناپایدارکننده در مقابلش وجود داره که ریشه هاشون ژئومورفولوژیک هست. به عنوان مثال سیل، فرسایش رسوب و حالا اخیراً هم در دهه های گذشته تغییرات اقلیم اومده دست داده به اینها و عوامل ناپایدارکننده رو شدت بیشتری بهشون داده. من فکر می کنم ژئومورفولوژی باید روی عوامل ناپایدارکننده توسعه کار بکنند، کمیش بکنند، به نقشه تبدیل کند و نقشه ها رو مبنای کار و توسعه قرار دهد؛ کاری که در دنیا داره انجام میشه یعنی توسعه براساس نقشه های مخاطرات طبیعی هست. من فکر می کنم تمرکز اصلی باید رو این بخش باشه.

-دکتر عطا عبداللهی از دانشگاه تهران: من که ساحل خوندم میگم ساحل دلیلش هم می گم که چرا. دریای خزر حدود ۸۰۰-۷۰۰ کیلومتره، جنوب بیشتر از ۱۰۰۰ کیلومتر. اما تو این همایش به دونه مقاله ساحلی نداشتیم که جای تاسفه.

-دکتر اسماعیلی: تنوع رشته های ژئومورفولوژی نیاز است که وجود داشته باشد، حالا چه زمینه ساحلی باشه چه در زمینه رودخانه ای و چه در زمینه بیابانی که تو این زمینه اخیر خیلی کم کار شده. درواقع تنوع ژئومورفولوژیک با تاکید بر مباحث کاربردی آن.

-دکتر محمد مهدی حسین زاده از دانشگاه شهید بهشتی: با توجه به اینکه در ایران تنوع سیستم های شکل زایی را داریم برای همین نیاز داریم که در تمام قسمت ها کار بشه نه اینکه از اون ور بوم بیفتیم؛ به دفعه مناطق خشک بود حالا بیایم فقط رودخونه کار کنیم، نه. همه مناطق جاهای خاص خود را دارند بنابراین باید روی همه مناطق کار کرد، افراد مختلف روی مباحث مختلف، در محیط های مختلف.

دکتر مهران مقصودی از دانشگاه تهران: در مورد سوال مطرح شده بنظرم باید روی موارد زیر تمرکز شود:

- در زمینه تحقیقات بنیادی بهتر است مبنای کارها مطالعات میدانی و برداشت های مستقیم و سپس در صورت نیاز کارهای آزمایشگاهی باشد.

- در مورد تحقیقات کاربردی باید به نیاز سازمان ها و دستگاه ها توجه شود و کارها با توجه به نیاز مشتری و در سطح بالایی انجام شود که دانشجویان نیز با کاربردهای رشته نیز آشنا شوند.

- تحقیقات تا حد امکان در سطح بین المللی انجام شود . ارتقاء کمیت پژوهش های مرتبط با ژئومورفولوژی نیاز به ارتقاء کیفیت را نیز ضروری کرده است. باید تمرکز بر روی ارتقاء کیفیت پژوهش قرار گیرد.

- در جهان بیشتر تحقیقات مرتبط با ژئومورفولوژی با کارهای آزمایشگاهی پیوند خورده است و به همین دلیل لازم است آزمایشگاه های ژئومورفولوژی در دانشگاه ها تجهیز شوند.

- تمرکز بر انتشار کتب و مجلات لاتین از دیگر مواردی است که می تواند ژئومورفولوژی ایران را بین المللی کرده و در داخل هم موجب پیشرفت شود.

-دکتر سید رضا حسین زاده از دانشگاه فردوسی مشهد: والا صحبت من امروز در همین رابطه است. ژئومورفولوژی باید یک تغییری در مسیر مطالعاتش بدهد. بیشتر مطالعات الآن به صورت لجام گسیخته رفته به سمت نرم افزارها و مدل ها، فرمول های تجربی. اینها عمیقا شکست خورده اند. یکی دو دهه اینها خیلی مطرح بودند ولی تقریبا از سال ۱۹۸۰ به بعد تقریبا اینها در حاشیه قرار گرفتند. در حالی که ما در ایران هنوزم از این مدل هل استفاده می کنیم، هنوز هم از اون روش ها استفاده می کنیم. بنابراین لازم است که واقعا یک تغییر جدی در این مسیر به وجود بیاید و آن ظهور مجدد ژئومورفولوژی تاریخی است. توصیه من امروز در این همایش همین است.

-دکتر سید علی المدرسی از دانشگاه یزد: ژئومورفولوژی با تمدن پیوند می خورد و هر چه ما بتوانیم دانش ژئومورفولوژی را از اش به اصطلاح پارامترهایی استخراج کنیم که بتواند نوع زندگی انسان را اصلاح کند، بهبود ببخشد، راه بیندازد، مشکلاتش را حل کند؛ این بر غنای دانش خواهد افزود. بنابراین باید این دانش هم چنین رویکردی به خودش بگیرد؛ حالا از تکنیک می خواهد استفاده بکند، از مطالعه می خواهد استفاده بکند، از میدان می خواهد استفاده بکند. آنچه که از این دانش بیرون می آید باید به تمدن سازی حوزه بشری کمک کند.

-دکتر عزت اله قنوتی از دانشگاه خوارزمی: من فکر می کنم امروزه با توجه به اینکه خیل عظیمی از جوانان چه به عنوان دانشجوی کارشناسی چه به عنوان دانشجوی کارشناسی ارشد و چه به عنوان دانشجوی دکترا در ژئومورفولوژی مشغولند، ما واقعا به عنوان ژئومورفولوژیست وظیفه داریم در این زمینه فکر کنیم: اساتید ژئومورفولوژی، کارشناسان ژئومورفولوژی، آنهایی که ژئومورفولوژی آموزش می دهند و آموزش می بینند، باید ببینند این آموزش در زمینه چه مشاغلی می تواند به کار گرفته شود. اگر ما در این زمینه بتوانیم فکر کنیم و برنامه ریزانی که منابع درسی را تدوین می کنند؛ شورای برنامه ریزی، کمیته جغرافیا و... فقط باید بنشینند ببینند این محتوای برنامه درسی سازماندهی شده است برای مشاغل خاص یا نه. وگرنه واقعا نیاز به برنامه ریزی دارد. باید این زمینه ها را فراهم کنیم.

-دکتر مجتبی یمانی از دانشگاه تهران: به نظر من دو محور کلی باید روی مباحث ژئومورفولوژی متمرکز بشود :

اول زمینه های کاربردی در موضوعاتی مثل آمایش سرزمین و طرح های کاربردی ملی که حدود ۴۰ درصد آنها مطالعات جغرافیایی است و تقریبا ۲۰ درصد آن در مورد زمین و پایداری اراضی است و مهم ان است که مطالعات ژئومورفولوژی پایه سایر مطالعات است.

دوم زمینه های بنیادی و علمی است و اگر مقالاتی را که در مورد موضوعاتی مثل تغییرات اقلیمی ، بیابان زایی و مطالعات ساحلی مناطق خشک و حوضه های آبخیز و نظایر آن نگاه کنیم جای کار زیاد است و اخیرا در جغرافیای طبیعی و مخصوصا رساله های دکتری در سال های اخیر به آن سمت گرایش پیدا کرده اند.